

Лекція 4

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

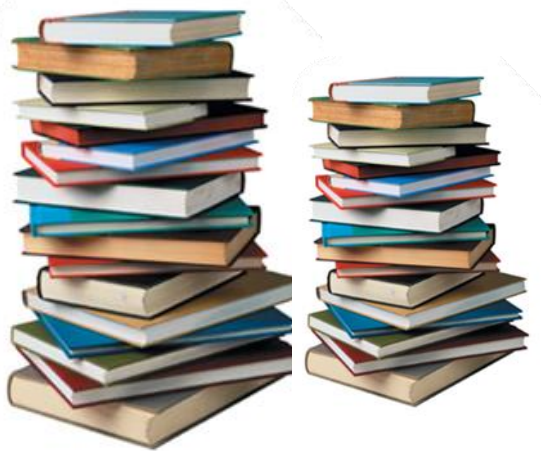
Презентацію підготувала:
Шевченко О. М.,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри
українознавства та гуманітарної
підготовки
<http://presentation-creation.ru/>

План

1. Типологія й характеристика методів навчання.
2. Методика читання лекцій.
3. Методика проведення практичних і семінарських занять.
4. Методика оцінки знань, вмінь та навичок здобувачів.
5. Методичні основи організації тестового контролю знань.
6. Методика організації практичної підготовки майбутніх фахівців.
7. Педагогічні підходи щодо активізації навчально-виховного процесу.
8. Методи та форми активізації початкової діяльності здобувачів.
9. Організація проблемного навчання.

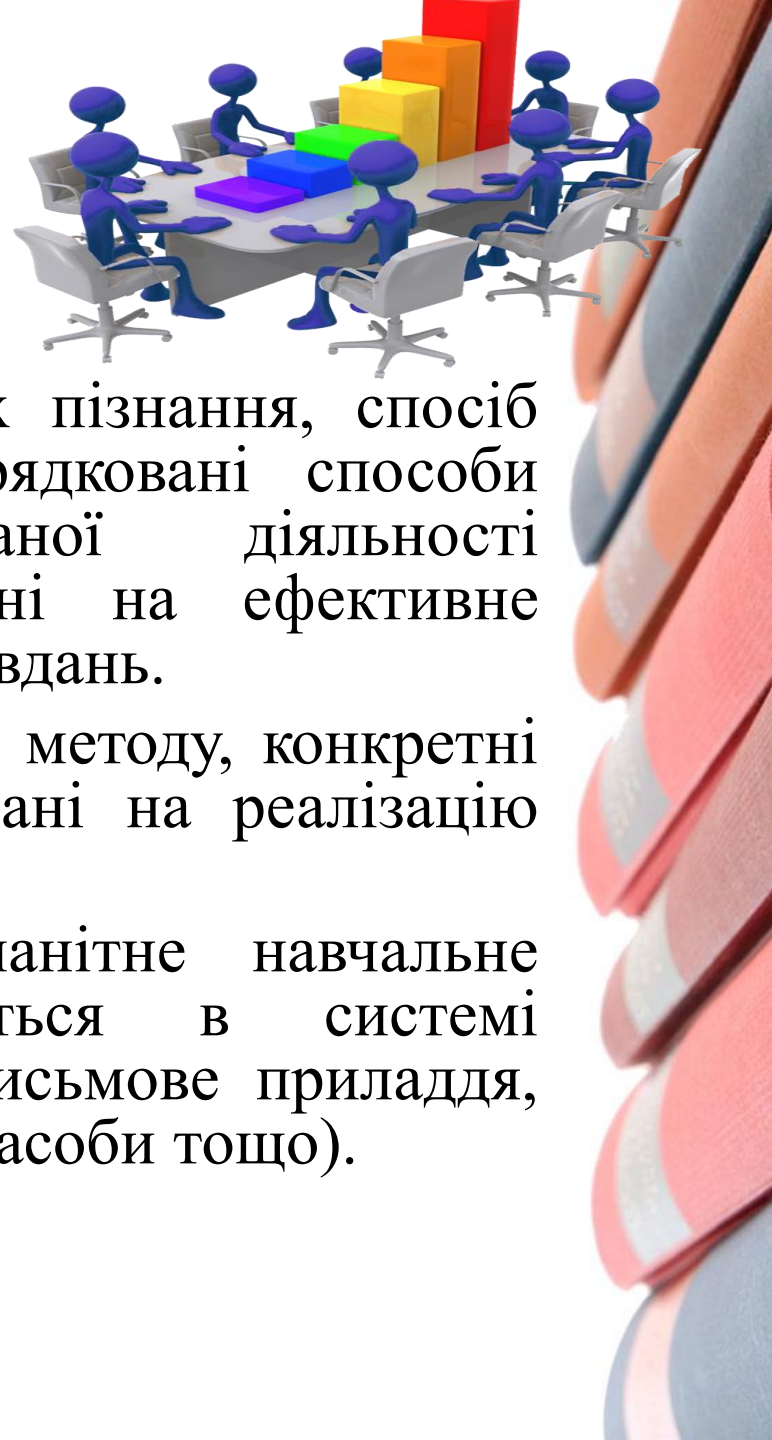

«Вчитель готується до хорошого уроку усе життя... Така духовна і філософська основа нашої професії і технології нашої праці: щоб дати учню іскорку знань, вчителю треба усмоктати ціле море світла...»

(В.О. Сухомлинський)

1. Типологія й характеристика методів навчання

- **Методи навчання** (грец. – шлях пізнання, спосіб знаходження істини) – це впорядковані способи взаємопов’язаної, цілеспрямованої діяльності педагога і студентів, спрямовані на ефективне розв’язання навчально-виховних завдань.
- **Прийоми навчання** – це складова методу, конкретні дії педагога і студентів, спрямовані на реалізацію вимог тих чи інших методів.
- **Засоби навчання** – це різноманітне навчальне обладнання, що використовується в системі пізнавальної діяльності (книги, письмове приладдя, лабораторне обладнання, технічні засоби тощо).

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Словесні

Розповідь

Пояснення

Бесіда

Лекція

Інструктаж

Наочні

Ілюстрація

Демонстрація

Спостереження

Практичні

Лабораторна
робота

Практична
робота

Вправи

Виробничо-
практичні

Словесні методи

Розповідь

це метод навчання, який передбачає оповідну, описову форму розкриття навчального матеріалу з метою спонукання студентів до створення в уяві певного образу.

Пояснення

вербальний метод навчання, за допомогою якого педагог розкриває сутність певного явища, закону, процесу.

Бесіда

передбачає використання попереднього досвіду студентів з певної галузі знань і на основі цього приведення їх за допомогою діалогу до усвідомлення нових явищ, понять або відтворення вже наявних.

Лекція

метод, за допомогою якого педагог у словесній формі розкриває сутність наукових понять, явищ, процесів, логічно пов'язаних, об'єднаних загальною темою. .

Інструктаж

передбачає розкриття норм поведінки, особливостей використання методів і навчальних засобів, дотримання правил безпеки під час виконання навчальних операцій.

НАОЧНІ МЕТОДИ

Демонстрація

це метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у натурі, динаміці.

Ілюстрація

метод навчання, за якого предмети і процеси розкриваються через їх символічне зображення (світлини, малюнки, схеми, графіки тощо).

Спостереження

передбачає сприймання певних предметів, явищ, процесів у природному й виробничому середовищі без втручання в ці явища й процеси.

ПРАКТИЧНІ МЕТОДИ

Лабораторна
робота

передбачає організацію навчальної роботи шляхом використання спеціального обладнання та певної технології для набуття нових знань або перевірки наукових гіпотез на рівні досліджень.

Практична
робота

спрямована на використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань.

Вправа

метод навчання, сутність якого полягає в цілеспрямованому, багаторазовому повторенні студентами окремих дій чи операцій з метою формування вмінь та навичок.

Виробничо-
практичні методи

покликані включати здобувачів освіти у процеси застосування теоретичних знань під час продуктивної праці.

2. МЕТОДИКА ЧИТАННЯ

ЛЕКЦІЙ

Навчальна лекція (лат. lectio – читання) – логічно завершений, науково обґрунтований, послідовний і систематизований виклад певного наукового або науково-методичного питання, теми чи розділу навчального предмета, ілюстрований за необхідності наочністю та демонструванням дослідів.

Лекції класифікують за кількома критеріями:

За дидактичними завданнями : вступна; інформаційна; оглядова; настановна; підсумкова.

За способом викладу навчального матеріалу : проблемні лекції, лекції-візуалізації, бінарні лекції, або лекції-дискусії, лекції із заздалегідь запланованими помилками, лекції-прес-конференції.

3. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття (грец. prakticos – діяльний) – вид (форма) навчального заняття, на якому студенти під керівництвом викладача шляхом виконання певних відповідно сформульованих завдань закріплюють теоретичні положення навчальної дисципліни і набувають вмінь та навичок їх практичного застосування.

Лабораторне заняття – форма організації навчання, яку проводять за завданням і під керівництвом науково-педагогічного працівника.

Ділові ігри – найскладніша форма ігрових занять, під час яких імітують колективну професійну діяльність.

Семінарське заняття – вид навчального заняття, на якому викладач організує дискусію з попередньо визначених проблем.

Індивідуальне навчальне заняття - проводиться з окремими студентами з метою підвищення рівня їх підготовки і розкриття індивідуальних творчих здібностей.

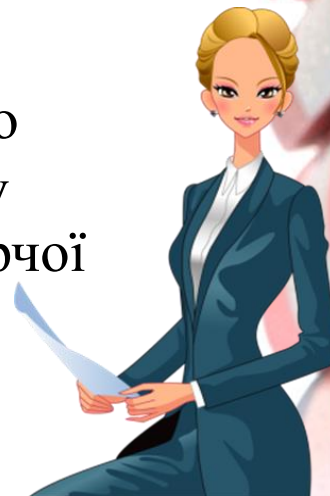
Консультація - форма навчального заняття, при якій студент одержує відповіді або пояснення від викладача на конкретні питання визначених теоретичних положень та аспектів їх практичного застосування.

Навчальна конференція також є організаційною формою навчання, яка забезпечує педагогічну взаємодію викладача й тих, хто навчається. Вона спрямована на розширення, закріплення та вдосконалення знань.

4. МЕТОДИКА ОЦІНКИ ЗНАНЬ, ВМІНЬ ТА НАВИЧОК ЗДОБУВАЧІВ

- **Вхідний контроль:** тестування, співбесіда, опитування.
- **Поточний контроль:** дидактичні і ділові ігри, семінарські заняття, тестування, складання і рішення тематичних кросвордів, участь у вікторинах, наукових гуртках.
- **Проміжний контроль:** атестація, модульний контроль (модульна контрольна робота), рубіжний контроль.
- **Підсумковий контроль:** ПМК, екзамен і залік.
- **Семестровий іспит** — це форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного і практичного матеріалу по навчальній дисципліні за семестр.
- **Семестровий залік** - це форма підсумкового контролю засвоєння студентом навчального матеріалу виключно на підставі результатів його навчально-творчої діяльності за програмою курсу протягом навчального семестру

5. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Мета тестового контролю - оцінка рівня засвоєння знань студентів після вивчення дисципліни й одержання інформації для удосконалення процесу підготовки кадрів.

Функції тестового контролю:

1) діагностична;

2) навчальна;

3) організуюча;

4) виховна.

6. МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

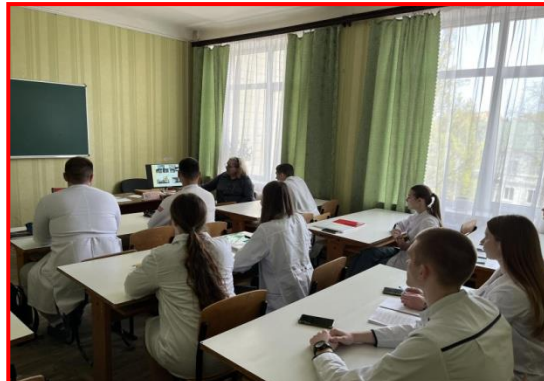
Виробнича практика (грецьк. „praktikos” – дієвий, активний) – це процес застосування та закріплення теоретичних знань на виробництві з метою набуття науково-виробничого досвіду, придбання практичних навичок, а також відпрацювання основних питань дипломного проєктування.

Стажування – це комплексний процес активного, дієвого засвоєння виробничого досвіду шляхом виконання відповідних функцій і прийняття управлінських рішень на посадах, передбачених відповідним освітньо-кваліфікаційним рівнем.

ПЕДАГОГІЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

- ❑ *Технократична педагогіка;*
- ❑ *Соціологізаторська педагогіка;*
- ❑ *Біхевіористська педагогіка;*
- ❑ *Програмоване навчання;*
- ❑ *Поетапне формування розумових дій;*
- ❑ *Алгоритмічний підхід.*

МЕТОДИ ТА ФОРМИ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ

Активність визначає ступінь (інтенсивність, міцність) «зіткнення» студента з предметом його діяльності.

Компоненти активності:

- ❖ ГОТОВНІСТЬ виконувати завдання;
- ❖ СВІДОМІСТЬ виконання завдань;
- ❖ СИСТЕМАТИЧНІСТЬ навчання;
- ❖ ПРАГНЕННЯ підвишити свій особистий рівень тощо.

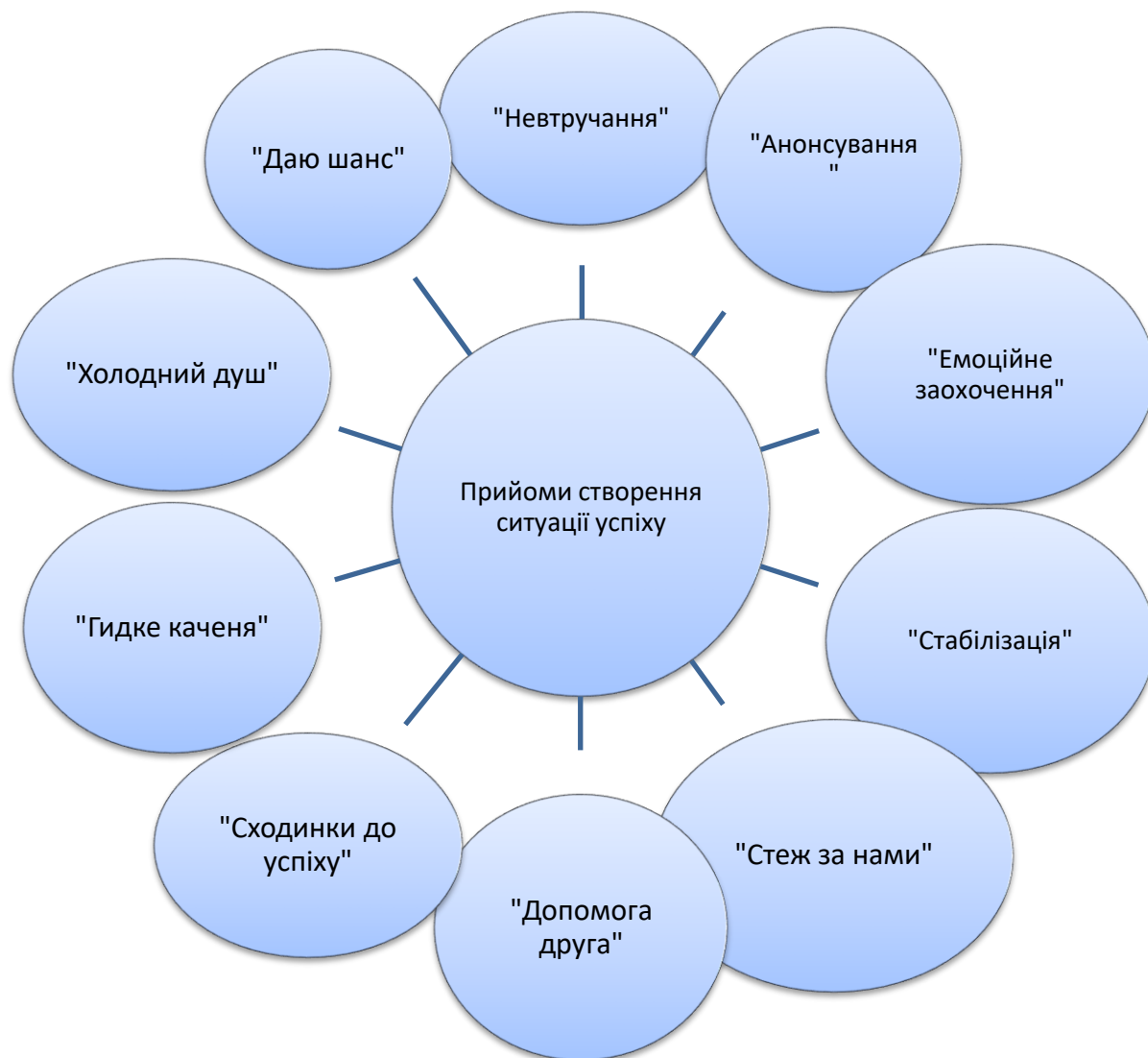
Активізація навчальної діяльності здобувачів обумовлюється застосуванням певних дидактичних методів, форм та засобів

Пошукові (евристичні) методи навчання

Методи формування інтересу до навчання

Імітаційні методи навчання

Методика створення «ситуації успіху», фреймова технологія навчання:

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ

Проблемне навчання - це така система методів, при якій слухачі одержують знання не шляхом запам'ятовування і завчання їх у готовому виді, а в результаті розумової діяльності з рішення проблем і проблемних задач, побудованих на основі змісту досліджуваного матеріалу. *Мета проблемного навчання:* засвоєння результатів наукового пізнання, системи знань, а також шляхів отримання цих результатів, формування пізнавальної самодіяльності здобувачів і розвитку їх творчих здібностей.

Алгоритм проблемного навчання:

- ❑ визначення переліку проблемних питань відповідно до тематичного плану дисципліни;
- ❑ визначення концепції викладання матеріалу (інформації, що студент зможе надалі використовувати для аналізу і вироблення власного представлення про проблему);
- ❑ підбір літератури, що рекомендується (повинен містити теоретичну базу, обговорення дискусійних питань, динаміку думок з досліджуваної проблеми);
- ❑ визначення методів обробки інформації (цілком самостійна робота, робота під керівництвом викладача, дискусії та ін.);
- ❑ визначення методів контролю (письмова робота в аудиторії, усне обговорення, ділова гра, домашнє письмове завдання тощо).

ЛІТЕРАТУРА

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів, 2-е вид. – К., «Освіта України», «КНТ», 2008. – 528 с.
3. Максименко С.Д., Філоненко М.М. Педагогіка вищої медичної освіти. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К., Видавництво «Центр учбової літератури», 2022.
4. Пащенко М.І., Красноштан М.І. Педагогіка: Навч. посіб. – К.: Видавництво «Центр учбової літератури», 2022.
5. Сікорський П.І. Нова педагогіка. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. – 540 с.
6. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: "Академвидав", 2006.

ДЯКУЮ

ЗА

УВАГУ !

